

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 21 października 2010 r.

**Pan
Zygmunt Łukaszczyk
Wojewoda Śląski**

LKA-4101-19-02/2010/P/10/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach (zwanym dalej Urzędem) w zakresie realizacji prywatyzacji bezpośredniej przez Wojewodę Śląskiego w okresie od 2007 r. do 30 czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 5 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli:

1. Urząd należycie przygotowano do realizacji zadań związanych z realizacją kontrolowanego zadania.

W okresie objętym kontrolą, w trzech kolejnych Regulaminach Urzędu, określono jednostkę organizacyjną, zajmującą się przekształceniami własnościowymi przedsiębiorstw nadzorowanych przez Wojewodę Śląskiego i ustalono dla niej szczegółowo zakres realizowanych zadań. Również obowiązujące w wydziale Urzędu,

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

zajmującym się prywatyzacją przedsiębiorstw państwowych, zarządzenia wewnętrzne określały szczegółowy zakres realizowanych zadań z tego zakresu.

W komórce organizacyjnej Urzędu, zajmującej się prywatyzacją przedsiębiorstw państwowych (Oddział w Wydziale) w ww. latach, wraz ze zmniejszaniem się liczby realizowanych projektów prywatyzacyjnych zmniejszono zatrudnienie z 12 osób na początku 2007 r. do 3 osób na koniec I półrocza 2010 r., przy czym pracownicy ci realizowali równolegle zadania w zakresie wykonywania uprawnień i obowiązków organu założycielskiego przedsiębiorstw państwowych.

Pracownicy Urzędu, powoływani w skład komisji ds. rokowań (łącznie 11 osób), posiadali wyższe wykształcenie. Ponadto 5 osób ukończyło studia podyplomowe, a 8 osób, w latach 2005 – 2008, ukończyło różnego rodzaju szkolenia i kursy.

Prywatyzacje bezpośrednie przedsiębiorstw państwowych przeprowadzał w tym okresie realizujący te zadania Wydział, w oparciu o obowiązujące przepisy ustawowe. Stwierdzono, że w „Procedurze prywatyzacji bezpośredniej” z dnia 4 maja 2010 r, jako podstawę prawną kompetencji Wojewody Śląskiego podano nieaktualne przepisy, a mianowicie:

- *rozporządzenie z dnia 3 czerwca 1997 r.*², podczas gdy zakres spraw uregulowany tym rozporządzeniem jest aktualnie uregulowany przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lutego 2009 r. w sprawie analizy przedsiębiorstwa państwowego dokonywanej przed wydaniem zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej³, które weszło w życie z dniem 12 marca 2009 r.,
- *rozporządzenie z dnia 7 lipca 1998 r.*⁴, aktualnie zagadnienia te są unormowane przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego⁵.

Według złożonych w toku kontroli wyjaśnień dyrektora Wydziału Nadzoru Właścicielskiego, przepisy te podano omyłkowo.

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecania, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy (Dz.U. Nr 64, poz. 408 ze zm.) - uchylone z dniem 12 lutego 2009

³ Dz.U. Nr 34, poz. 265

⁴ rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lipca 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. Nr 98, poz. 612), które utraciło moc na podstawie § 54 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. Nr 230, poz. 1924),

⁵ Dz.U. Nr 207, poz. 2109 ze zm.

2. W okresie objętym kontrolą systematycznie zmniejszała się liczba przedsiębiorstw państwowych, dla których Wojewoda Śląski pełnił funkcję organu założycielskiego, ze 103 na koniec 2006 r. (w tym 32 były w likwidacji i 36 w upadłości) do 19 na koniec I półrocza 2010 r., z których tylko jedno było przedsiębiorstwem czynnym (zarząd komisaryczny od 15 stycznia 2000 r.), a pozostałe były w likwidacji (9) i w upadłości (9). W tym okresie prywatyzacji bezpośredniej poddano trzy przedsiębiorstwa państwowe (w tym dwa w drodze sprzedaży – w 2007 r., jedno w drodze umowy leasingowej ze spółką pracowniczą – w 2008 r.), a 22 przekształcono w jednoosobowe spółki skarbu państwa.

2.1. W zakresie rzetelności objętych kontrolą procesów prywatyzacji bezpośredniej nie stwierdzono nieprawidłowości, i tak:

- wszystkie prywatyzacje inicjowały organy przedsiębiorstwa, przy czym tylko w jednym przypadku postępowanie prywatyzacyjne podjęto po raz pierwszy – wcześniejszych wniosków nie uwzględniono, ze względu na nieuregulowany stan prawny nieruchomości będących w posiadaniu przedsiębiorstwa. W przypadku dwóch pozostałych przedsiębiorstw poprzednich postępowań prywatyzacyjnych nie zakończono z powodu – w jednym przypadku – niezłożenia przez oferenta oferty korzystnej dla Skarbu Państwa, a w drugim – z powodu nieuzyskania zgody Delegatury Ministra Skarbu Państwa, ze względu na zaniżoną wycenę nieruchomości przedsiębiorstwa i w konsekwencji zaniżoną cenę umowy leasingowej,
- organ założycielski zlecał sporządzanie analiz stanu przedsiębiorstw państwowych, które sprywatyzowano w okresie objętym kontrolą. Analizy te sporządzono zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecania, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy⁶. Wartość każdego przedsiębiorstwa oszacowano przy użyciu co najmniej 2 metod wyceny, z uzasadnieniem ich wyboru. Przy wycenie przedsiębiorstw uwzględniono wartości posiadanych lub użytkowanych przez nie gruntów – sporządzono operaty szacunkowe nieruchomości przedsiębiorstw. Dokonano także przeszacowania wartości środków trwałych. We wszystkich opracowaniach zawarto analizę dotyczącą stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa,

⁶ Dz.U.97.64.408 ze zm. - uchylone z dniem 12 lutego 2009 r.

- do rokowań z oferentami Wojewoda Śląski powołał komisję, w skład których weszli pracownicy Urzędu – wydziału właściwego ds. prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Dla komisji ds. spraw rokowań, w związku z zamiarem sprzedaży dwóch przedsiębiorstw państwowych oraz wyboru najkorzystniejszej oferty, oprócz *Regulaminu Pracy Komisji*, opracowano *Ramowe Założenia Rokowań*. W dokumencie tym szczegółowo określono cel rokowań – wyłonienie oferenta, który weźmie udział w prywatyzacji bezpośredniej polegającej na sprzedaży przedsiębiorstwa oraz procedurę postępowania, a także kryteria oceny ofert.

Natomiast w przypadku prywatyzacji w drodze oddania mienia przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania, powołano Komisję ds. rokowań, której celem było ustalenie warunków umowy leasingowej, a w szczególności ustalenie przedmiotu umowy, ceny przedsiębiorstwa, od której naliczane będą należności Skarbu Państwa oraz okresu, na jaki zostanie zawarta umowa leasingowa. Członkami komisji byli również pracownicy Urzędu.

Posiedzenia wszystkich komisji protokołowano, ponadto sporządzano notatki dla Wojewody Śląskiego, w których informowano o prowadzonych rokowaniach i wnoszono o akceptację proponowanego kierunku działań,

- przy sprzedaży dwóch przedsiębiorstw państwowych, w jednym przypadku dokonano wyboru najkorzystniejszej oferty, w drugim przypadku stwierdzono, że przedstawiono ofertę (był tylko jeden oferent) korzystną dla Skarbu Państwa i ją przyjęto. W obu przypadkach zaakceptowano wyższe ceny sprzedaży od przyjętych minimalnych cen, określonych przy wycenie przedsiębiorstw, w jednym przypadku cena była wyższa od przyjętej ceny wyjściowej.

Należy dodać, że oba sprzedane przedsiębiorstwa, w okresie poprzedzającym sprzedaż, objęte nadzorem komisarycznym, prowadziły działalność ze stratą.

Trzecie sprywatyzowane przedsiębiorstwo oddano w leasing spółce pracowniczej, która spełniała warunki określone w art. 51 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, a ustalona cena była również wyższa od przyjętej ceny minimalnej. Przedsiębiorstwo to w okresie przed sprzedażą prowadziło działalność z zyskiem,

- komisje ds. rokowań sprawdzały wiarygodność inwestorów oraz źródeł pochodzenia środków na zapłatę za nabywane przedsiębiorstwo poprzez analizę dokumentów składanych przez oferentów, w szczególności sporządzanych przez banki, w którym

oferenci posiadali rachunek bankowy, potwierdzające wysokość posiadanych środków finansowych lub zdolność kredytową,

- w badanych prywatyzacjach przedsiębiorstw państwowych nabywcy nie korzystali z pomocy publicznej w związku z realizacją zawartych umów,
- w umowach prywatyzacyjnych zawarto również dodatkowe zobowiązania dotyczące poniesienia nakładów inwestycyjnych, utrzymania dotychczasowego poziomu zatrudnienia, z wyjątkiem przedsiębiorstwa oddanego do odpłatnego korzystania – gdzie pracownicy wyrazili zgodę na odstąpienie od zobowiązań socjalnych.

2.2. Jak wynika z ustaleń kontroli, Wojewoda Śląski nie miał obowiązku złożenia ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa, stosownie do postanowień ustawy z dnia 12 maja 2006 r. *o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz o zmianie innych ustaw*⁷, wniosków o dokonanie komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych, gdyż przedsiębiorstwa te objęto procesami prywatyzacji bezpośredniej, a jedno nie mogło być skomercjalizowane ze względu na ujemny kapitał własny. Dotyczyło to przedsiębiorstwa państwowego DFO „PONAR-DEFUM”, objętego zarządkiem komisarycznym od dnia 15 stycznia 2000 r., którego zobowiązania i rezerwy na zobowiązania na koniec 2006 r. wynosiły ponad 17 mln zł, a kapitał własny wykazywał wartości ujemne, co uniemożliwiało wystąpienie z wnioskiem o jego komercjalizację. Niemniej jednak w dniu 4 czerwca 2007 r. Wojewoda Śląski wniósł o rozważenie możliwości zastosowania wobec ww. przedsiębiorstwa ścieżki przekształcenia wskazanej w art. 20a ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji⁸, tj. o wniesieniu przedsiębiorstwa do jednoosobowej spółki Skarbu Państwa. Jednak, jak wynikało z pisma Podsekretarza w Ministerstwie Skarbu Państwa, z uwagi na sytuację ekonomiczno-finansową przedsiębiorstwa podjęcie wnioskowanych działań nie było możliwe.

W dniu zakończenia kontroli Wojewoda Śląski pełnił funkcję organu założycielskiego dla jednego czynnego przedsiębiorstwa państwowego, a mianowicie ww. DFO PONAR – DEFUM w Dąbrowie Górniczej. W 2009 r. sąd oddalił wniosek o ogłoszenie jego upadłości stwierdzając, że nie dysponuje ono majątkiem pozwalającym sfinansować koszty postępowania upadłościowego. Aktualnie trwa procedura w związku ze złożeniem w dniu 30 listopada 2009 r. przez zarządcę komisarycznego wniosku o udzielenie przez

⁷ D.U. z 2006 r. Nr 107, poz. 721

⁸ Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

Ministra Skarbu Państwa pomocy na restrukturyzację w formie dopłaty w wysokości 7,5 mln złotych.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wojewodzie prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen zawartych w tym wystąpieniu.